

PREISTORIA UNUI PROIECT CU ȚINTĂ ÎN VIITOR

Vera OSOIANU,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Rezumat: Materialul prezintă preistoria unui grant oferit de Japonia prin Agenția Japoneză de Cooperare Internațională. Oferit în cadrul proiectelor culturale susținute de Japonia, grantul are menirea de a îmbunătăți dotarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova cu echipamente de digitizare, care vor contribui la prezervarea resurselor în format virtual, asigurarea accesului virtual și păstrarea pe termen lung a valorilor culturale.

Cuvinte-cheie: digitizare, digitalizare, Agenția Japoneză de Cooperare Internațională, grant cultural.

Abstract: The article presents the prehistory of the Grant offered by Japan through the Japan International Cooperation Agency. Offered as part of the cultural projects supported by Japan, the Grant aims to improve equipment of the National Library of the Republic of Moldova with digitization tools, which will contribute to preserving resources in virtual format, ensuring virtual access and long-term maintenance of cultural values.

Keywords: digitization, digitalization, Japan International Cooperation Agency, Cultural Grant

Preistoria Proiectului de îmbunătățire a echipamentelor de digitizare din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova începe în anul 2017, când Biblioteca Națională împreună cu Ambasada Japoniei în Republica Moldova realizează două proiecte de succes, vizând promovarea valorilor culturale, istorice și științifice cu genericul „Țara – Soarelui răsare”. În timpul întrunirilor dintre personalul Ambasadei Japoniei și cel al Bibliotecii Naționale axate pe organizarea și desfășurarea evenimentelor au fost discutate oportunitățile de colaborare de mai departe, în special necesitatea unor proiecte de modernizare a Bibliotecii Naționale.

Ca urmare a discuțiilor, în luna aprilie 2018, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a adresat Ambasadei Japoniei din Chișinău o scrisoare de intenție, vizând îmbunătățirea echipamentului de digiti-

zare și crearea în baza secției Digitizarea publicațiilor a Centrului Național de Digitizare.

Ideea a avut ca punct de pornire Grantul de susținere a culturii (Cultural Grant) al Japoniei, anunțat în acea perioadă de Ministerul Afacerilor Externe al Japoniei <https://www.mofa.go.jp/policy/oda/category/cultural/index.html> în cadrul Proiectului Cultural Grant Assistance (procurement of equipment).

Digitizarea patrimoniului național cultural este unul dintre obiectivele principale stipulate în Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 478 din 04.07.2012 „Cu privire la Programul național de informatizare a sferei culturii pentru anii 2012-2020”. Lipsa echipamentelor necesare pentru digitizarea resurselor a fost și rămâne principalul impediment în realizarea obiectivelor Hotărârii de Guvern

menționate. La data conceptualizării proiectului, Biblioteca Națională dispunea de un singur scanner performant Atiz, procurat cu zece ani în urmă, în cadrul unui proiect susținut de Fundația Conferința Bibliotecilor Naționale Europene (CENL).

Grantul de susținere a culturii (Cultural Grant) al Japoniei a fost o oportunitate de a soluționa problema echipamentelor de digitizare și extinderea digitalizării Bibliotecii naționale.

La 28 decembrie 2018, Dl Hayashi Kazutoshi, Consilierul Ambasadei Japoniei în Republica Moldova, a solicitat o întrevvedere la care a anunțat că ideea proiectului a fost acceptată la Tokio și că următorul pas este o scrisoare de intenție din partea Ministerului Finanțelor adresată Ambasadorului Japoniei în Republica Moldova. Scrisoarea semnată de Dl Ion Chicu, Ministrul Finanțelor, de atunci, a fost trimisă, în termenul solicitat, prin Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene.

La 10 ianuarie 2019 am fost anunțați că în intervalul lunilor mai – iulie 2019 Agenția Japoneză de Cooperare Internațională va trimite la Chișinău o echipă care va studia detaliile privind oportunitatea proiectului. Primul grup de experți a venit în aprilie, iar în luna iulie la Chișinău s-a aflat al doilea grup de experți, care au hotărât soarta proiectului.

Ambele grupuri de experți au avut vizite de lucru la Ministerul Finanțelor și Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, iar toată corespondența pe partea financiară, în timpul expertizării proiectului a fost adresată și specialiștilor de la ministerele implementatoare.

La 19 iulie 2019, la Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, în prezența Ambasadorului Japoniei în Republica Moldova a fost semnat *Minutes of Discussions on the Preliminary Survey for the Project for Improvement of Digitization Equipment of the National Library of the Republic of Moldova*.

În perioada de după semnarea acestui document s-a lucrat la perfectarea variantei finale a proiectului. La începutul anului 2020 a început perfectarea Schimbului de Note dintre Ambasadorul Japoniei la Chișinău și Ministrul Afacerilor Externe și

Integrării Europene și a Acordului de Grant care-i are ca semnatari pe Directorul General JICA și Ministrul Educației, Culturii și Cercetării. Documentele trebuiau semnate la finalul lunii martie. Pandemia virusului COVID – 19 a încurcat, pentru un timp, lucrurile și evenimentele au fost deplasate cu câteva luni bune.

La ceremonia de semnare a Schimbului de Note privind cooperarea economică din 29 iunie 2020 dintre Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Oleg Țulea și Ambasadorul Japoniei, Yoshihiro Katayama, ambasadorul Japoniei menționa că prin intermediul „Proiectului de îmbunătățirea a echipamentelor de digitizare din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova” dorim să contribuim la prezervarea patrimoniului cultural al Republicii Moldova care este atât de bogat. Japonia va oferi o donație pentru procurarea unor sisteme de echipamente și soluții tehnice pentru digitalizarea fondului Bibliotecii Naționale și altor instituții de profil. Așteptăm ca generațiile viitoare să aibă acces la nenumărate opere de artă și literatură create de-a lungul deceniilor și secolelor.”

La 14 iulie 2020, s-a încheiat o altă etapă foarte importantă în realizarea „Proiectului de îmbunătățire a echipamentelor de digitizare din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova”, Ministrul Educației, Culturii și Cercetării, Igor Șarov și directorul general al Agenției Japoneze de Cooperare Internațională (JICA) pentru Europa și Orientul Mijlociu, SAKAMOTO Takema au semnat online Acordul de Grant pentru realizarea acestui proiect.

La 20 iulie 2020 Guvernul Republicii Moldova a aprobat și a prezentat Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru ratificarea acordului întocmit prin schimb de note dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Japoniei privind cooperarea economică, încheiat la 29 iunie 2020.

Grantul, în valoare de 409 de mii dolari SUA, este destinat conservării și protejării patrimoniului cultural în cadrul instituțiilor sistemului național de biblioteci și largirii accesului cetățenilor la informație prin achiziționarea echipamentului modern și

digitalizarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova.

Conform Acordului de Grant, finanțele oferite vor fi utilizate pentru procurarea a patru scanere, inclusiv unui automat și unul semiautomat, care vor permite digitizarea publicațiilor în diverse formate, 3 stații de lucru adiacente scannerelor, un server de mare capacitate pentru păstrarea pe termen lung a publicațiilor scanate cu elementele necesare pentru asigurarea securității pe termen lung.

Partea japoneză va asigura, de asemenea, transportarea echipamentelor până la sediul Bibliotecii Naționale, se va ocupa de instalarea echipamentelor și de instruirea inițială a specialiștilor.

Există speranța că acest proiect va pune la adăpost de intemperiiile anilor tot ce a creat poporul nostru mai prețios, va favoriza democratizarea accesului on-line transfrontalier la conținutul autentic și de încredere al patrimoniului cultural, și va ajuta instituțiile culturale să se adapteze la mediul digital în continuă schimbare.

Incendiul devastator care a afectat Catedrala Notre-Dame din Paris a evidențiat încă o dată necesitatea de a păstra, înregistra și proteja patrimoniul nostru cultural. Reacțiile din întreaga Europă și din lume demonstrează importanța patrimoniului cultural pentru cetățeni și pentru societate.

Pandemia virusului COVID-19, care a schimbat Agenda omenirii, a impus distanțarea fizică și a închis oamenii în case a demonstrat necesitatea de a avea colecțiile Bibliotecii Naționale digitizate și puse în acces online. Realizarea proiectului va avea loc pe fonul acestei noi realități, de aici și importanța deosebită a acestui proiect pentru Republica Moldova.

Acest proiect este un prim pas spre un proiect mai mare care în viitor se va axa pe digitizarea publicațiilor din Programul Național Memoria Moldovei.

Bibliotecile, arhivele și muzeele din Republica Moldova au colecții bogate, care reprezintă istoria și valorile noastre comune, dar și diversitatea culturală a Republicii Moldova. Biblioteca Națională are multe valori de prețuit, protejat și împărtășit cu semenii. De aceea cultura digitală se numă-

ră printre prioritățile instituțiilor de cultură și în special ale Bibliotecii Naționale.

Digitizarea, prezervarea digitală și asigurarea accesului on-line a celor mai valoroase resurse culturale – aceasta este esența proiectului și sarcina pe dimensiunea digitală a oricărei biblioteci naționale.

Proiectul este un pas important în modernizarea activității Bibliotecii Naționale, dar este, în primul rând și mai întâi de toate, despre oameni. La toate etapele firești de realizare a proiectului, persoane de diferite ranguri și responsabilități au venit în ajutor pentru a-l aduce la etapa implementării: de la Dna Monica Babuc, care a făcut advocacy pro proiect, la Dna Liliana Nicolăiescu-Onofrei, care a primit raportul grupului de experți din Japonia și a semnat rezultatele raportului, la Dl Șarov, care a semnat Acordul de Grant. Menționăm că Dl Igor Șarov împreună cu echipa anului 2015 a Ministerului Culturii a contribuit la implementarea unui alt proiect de modernizare a Bibliotecii Naționale – Centru de Statistică, Cercetare și Dezvoltare. Dacă luăm în calcul faptul că în baza acestui proiect a fost dezvoltat mai apoi și Centrul de Formare Profesională Continuă a Bibliotecarilor, pe care acum tot cu susținerea MECC încercăm să-l modernizăm, concluzionăm că Domnul Ministru, Igor Șarov, este la al 3-lea proiect de modernizare a Bibliotecii Naționale.

De la lansarea ideii proiectului în aprilie 2018 și până la ceremonia de semnare a Notei de Schimb din 29 iunie 2020 s-au schimbat 3 guverne și 4 miniștri. Ar fi putut fi o problemă, dar importanța proiectului și fenomenul „memoria instituțională” și-au spus cuvântul. În cazul nostru, Dl Andrei Chistol a fost alături de echipa Bibliotecii Naționale chiar de la bun început, reușind să pună umărul ori de câte ori a cerut-o situația.

Despre importanța acestui proiect încă urmează să vorbim. La fel și despre memoria culturală, care se clădește pe linie dreaptă și prin memoria instituțională.

Un rol deosebit la toate etapele proiectului l-a avut Ambasada Japoniei. Trebuie să recunoaștem în mod special implicarea consilierului Ambasadorului Dl Hayashi

Kazutoshi, care 2 ani ne-a ghidat spre finalul de succes, acordându-ne toată susținerea și asistența necesară.

Ar fi greu de numărat vizitele Dlui Hayashi Kazutoshi la Biblioteca Națională și podurile carea le-a construit între Ambasadă, BNRM, JICA, MAE IE, Ministerul Finanțelor, MECC.

Pe parcursul conceptualizării proiectului am avut nevoie de expertiza colegilor din bibliotecile naționale care deja au acumulat o experiență considerabilă pe domeniul digitizare, indexare, acces, preservare pe termen lung etc. Toți prietenii BNRM, cărora le-am solicitat ajutorul, au reacționat în timp util și cu prietenie. De menționat aici pe Grant Harris de la Biblioteca Congresului, care ne-a sugerat adresele indicate pentru a primi ajutorul necesar „Adolf Knol” de la Biblioteca Națională a Cehiei, Petr Kukac, directorul Departamentului Digitizare de la aceeași bibliotecă, specialiștii de la Biblioteca Națională a Lituaniei etc

Ca importanță de lungă durată, acest proiect este unicat în istoria Bibliotecii Naționale. Respectiv, un cuvânt aparte merită susținerea necondiționată și implicarea Dnei Elena Pintilei, directorul general al BNRM, și colegii care la diferite etape s-au implicat activ pe partea de responsabilități, adiacente specificului proiectului, ce le revin: Diana Lupușor, Veronica Borș, Sergiu Elașco, Svetlana Barbei, Aliona Muntean, Aliona Tostogan, Veronica Cosovan, salariații Direcției Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie a BNRM, care, pe lângă implicarea inerentă, au trebuit să acopere timpul cât proiectul a fost în topul priorităților.

Acest proiect va fi unul de referință în istoria Bibliotecii Naționale de aici și grija cu care vom urmări evoluția desfășurării tuturor etapelor de implementare instituțională, dar și implicarea oamenilor, care au pus umărul și au investit experiență, competențe și suflet în realizarea lui.

Referințe bibliografice:

1. Digitization, digitalization and digital transformation: the differences [citat 3 iulie 2020]. Disponibil: <https://www.i-scoop.eu/digital-transformation/digitization-digitalization-digital-transformation-disruption/?fbclid=IwAR3s9EoarXHY0oE9VywYBcN0CXaqkg4A1xwoQPpAjrPui0JRKjYuqxZ32L8>
2. Guvernul Japoniei a alocat un grant în valoare de 400 de mii dolari SUA pentru îmbunătățirea echipamentului de digitalizare a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova [citat 3 iulie 2020]. Disponibil: <https://mecc.gov.md/ro/content/guvernul-japoniei-alocat-un-grant-valoare-de-400-de-mii-dolari-sua-pentru-imbunatatirea>
3. Oleg Țulea: „Apreciem susținerea Japoniei pentru procesul de integrare europeană și modernizarea a Republicii Moldova” [citat 3 iulie 2020]. Disponibil: <https://www.mfa.gov.md/ro/content/oleg-tulea-apreciem-sustinerea-japoniei-pentru-procesul-de-integrare-europeana-si>